

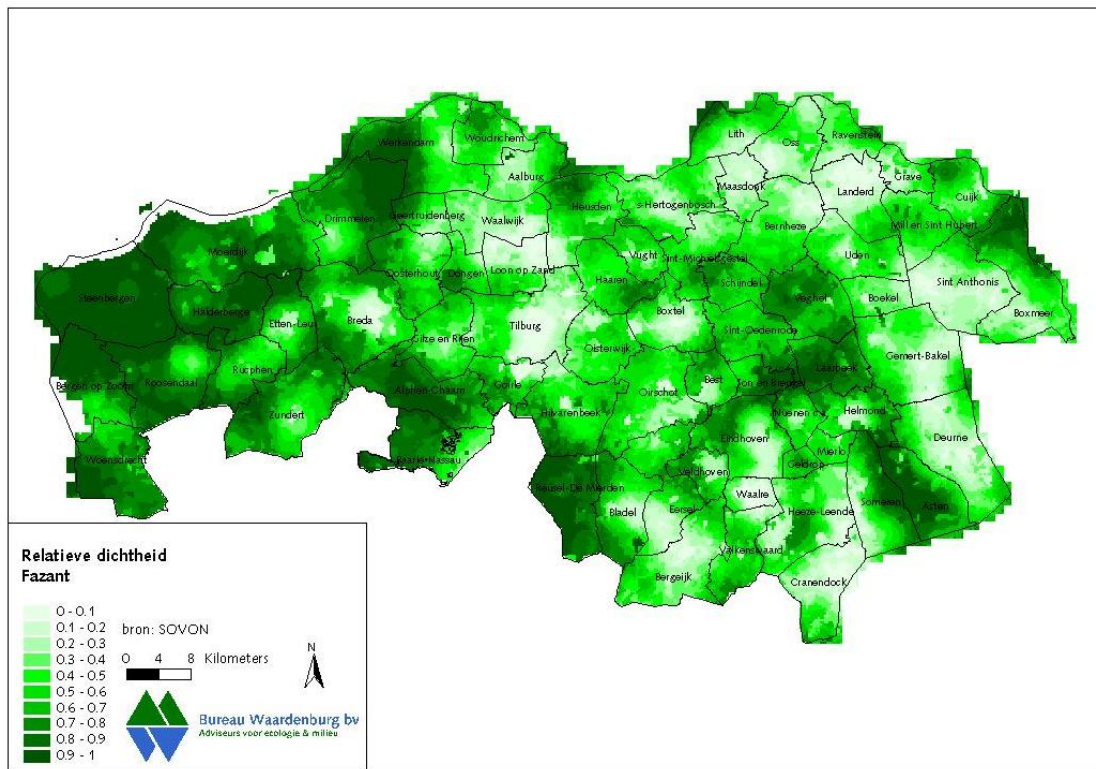
2F-1 Fazant *Phasianus colchicus*

F1.1 Verspreiding, aantalontwikkeling en leefwijze

Zo'n 2000 jaar geleden is de fazant, vanwege zijn kwaliteiten als sier- en jachtvogel, vanuit Azië in Europa geïntroduceerd. De soort heeft in Nederland een voorkeur voor half open tot open landschappen met een groot aanbod aan ruige vegetaties (dekking, voedsel, broedhabitat). Fazanten leven hoofdzakelijk van zaden en planten(delen) die in verschillende habitats worden gevonden (Cramp & Simmons, 1980). In de zomermaanden wordt ook op insecten gevoederd.

Fazanten zijn standvogels, zij verblijven het gehele jaar in hetzelfde gebied en er zijn geen verplaatsingen over afstanden van meer dan enkele kilometers (Cramp & Simmons, 1980, Bijlsma et al., 2000). In de broedtijd houden de hanen een harem die uit één tot acht hennen bestaat met een mediaan van twee of drie (Cramp & Simmons, 1980). Buiten het broedseizoen leven de meeste vogels in groepen die binnen een beperkt gebied rondzwerven.

Tot in 1978 werden in Nederland in de zomermaanden jaarlijks grote aantallen fazanten uitgezet. Het belangrijkste motief was de jacht; in najaar en winter werden de meeste weer afgeschoten. Vanaf 1978 is het uitzetten van fazanten beperkt en sinds 1993 geldt een wettelijk verbod op deze praktijk. Nadien zijn op beperkte schaal nog illegaal fazanten uitgezet. Na 1993 is de omvang van de populatie fazanten in Nederland in veel gebieden sterk afgenomen (Vergeer, 2002).

Figuur F1.1 Relatieve dichtheid van fazant in Noord-Brabant in 1998-2000 (Bron: Sovon).

In Noord-Brabant is de fazant een algemeen voorkomende soort. De dichtheden waarin de fazant in voorkomt in Noord-Brabant zijn variabel (figuur F1.1). Met name in het noordwesten, inclusief het Deltagebied, komen fazanten in relatief hoge dichtheden voor. De combinatie van (graan)akkers met ruigtevegetaties langs sloten, kreken en dijken lijkt een goed aanbod van voedsel en dekking op te leveren. Op de hogere zandgronden komen alleen lokaal redelijke dichtheden voor. Fazanten bezetten hier tegenwoordig vrijwel alleen het cultuurlandschap, met een voorkeur voor de wat kleinschaliger delen. Belangrijk bij het interpreteren van de relatieve dichtheidskaart is de vraag in hoeverre illegale uitzetpraktijken en actief fazantenbeheer (habitatbescherming, bijvoeren, afschot van predatoren) een rol spelen (Vergeer, 2002).

Volgens de gegevens van SOVON kwamen er in de periode 1998-2000 naar schatting 7.700 tot 9.300 broedpopulaties in Noord-Brabant voor. Een broedpopulatie bestaat uit 1 haan op 2 à 3 hennen. Dit betekent dat de totale populatie uit ca. 30.000 dieren bestaat. Geïndexeerde trendgegevens van SOVON laten zien dat de stand van de fazant in agrarisch gebied in de jaren negentig is afgenomen. In natuurgebied zijn de indexen in de tweede helft van de jaren negentig sterk afgenomen. De trends zijn significant (data SOVON).

F1.2 Wettelijke status, provinciaal beleid

Wettelijke status

- * Beschermde inheemse diersoort.
- * Bejaagbaar wild (haan: 15 oktober - 31 januari / hen: 15 oktober-31 december).
- * Schadelijke diersoort zoals bedoeld in art. 65.1 van de wet (diersoort die in een deel van het land schade aanricht)¹.

Provinciaal beleid

De Provincie verwacht van jachthouders dat zij de stand (in een groter gebied) met reguliere bejaging op een acceptabel niveau houden, om schade te voorkomen en beperken. Ontheffingen voor verjaging en afschot worden verleend voor de gehele provincie buiten de bejaagbare periode (Provincie Noord-Brabant, 2005).

F1.3 Schade aan belangen

F1.3.1 Mogelijke schade aan belangen

Bekend is dat fazanten schade in de agrarische sector kunnen aanrichten aan diverse teelten (tabel 21.1) (Oord, 2002).

Tabel F1.1 *Bekende schade aan gewassen door fazant (Oord, 2002).*

Teelt	Schade	Periode
Granen	vraatschade	zaai/kiemperiode
Aardappelen	krabschade	augustus-september
Suikerbieten/voederbieten	vraatschade pikschade	kiemperiode t/m juni
Maïs	vraatschade	zaaiperiode
Peulvruchten	vraatschade pikschade	zaai- en kiemperiode afrijpingsperiode
Sla en andijvie (vollegrondsteelt)	pikschade	gehele teeltperiode
Spruitkool	pikschade	
Bloemkool en broccoli	pikschade	jong gewas
Boerenkool	pikschade	
Overige koolsoorten ¹	pikschade	
Vollegrondsgroenten algemeen ²	vraatschade, pikschade	
Bloemen, bloemzaden, bloembollen	pikschade	voorjaar/ zomer/ herfst

¹ o.a. rode kool, spitskool, witte kool en Chinese kool

² o.a. asperges, knolvenkel, knolselderij en krotten

F1.3.2 Geregistreerde schade aan belangen in het verleden

Schade aan gewassen

Incidenteel komt het voor dat fazanten schade veroorzaken aan gewassen: het betreft dan schade aan peulvruchten,

¹ Besluit van 26 januari 2006, houdende wijziging van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren in verband met de hernieuwde vaststelling van bijlagen 1 en 2 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren. De wijziging treedt naar verwachting op 1 april 2006 in werking.

aardappelen en maïs.

Schades zijn alleen bekend in het werkgebied van de Wildbeheereenheid Steenbergem.

In de tabellen F1.2 en F2.3 zijn de schades over de afgelopen jaren weergegeven.

Tabel F1.2 Getaxeerde gewassenschade fazant in Noord-Brabant in 1999-2002 (Bron: Faunafonds).

Jaar	Getaxeerde schadebedrag (in €)
1999	-
2000	9.469
2001	920
2002	-

Tabel F1.3 getaxeerde schade door fazanten in de jaren 2003-2005 in Noord-Brabant

Postcode gebied	2003		2004		2005	
	aantal meldingen	getaxeerd	aantal meldingen	getaxeerd	aantal meldingen	getaxeerd
467	0		0		2	319
475	1	133	0		1	311
Totaal	1	€ 133			3	€ 630

F1.3.3 Mogelijke schade aan belangen in de toekomst

De verwachting is dat fazanten, net als in het verleden, ook in de toekomst incidenteel schade aan gewassen zullen veroorzaken. Fazanten zijn net als voor de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet bejaagbaar (in dezelfde periode) en daarmee is de situatie vergelijkbaar met de situatie in het verleden. Schade kan zich in principe in het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid voordoen waar schadegevoelige gewassen geteeld worden.

F1.4 Preventieve en schadebeperkende maatregelen

F1.4.1 Mogelijke maatregelen

Gedurende het jachtseizoen is het bemachtigen en doden van fazanten toegestaan. Schade aan gewassen kan in dit seizoen voorkomen worden door reguliere bejaging. Tijdens het jachtseizoen dienen jachthouders te streven naar een dusdanige stand dat schade buiten het jachtseizoen voorkomen wordt.

Ter voorkoming en beperking van schade buiten het jachtseizoen zijn diverse akoestische en visuele middelen in te zetten om fazanten te verjagen van schadegevoelige percelen. Daarnaast kunnen ook afscherpende of werende middelen worden ingezet. Het Handboek Faunaschade (Oord, 2002) geeft hiervan een overzicht (zie ook § 1.5.1). Indien deze middelen niet effectief blijken, kan (ondersteunend) afschot van schadeveroorzakende individuen plaatsvinden (op basis van ontheffing). Het gebruik van het geweer kan het verjagende effect van akoestische en visuele middelen versterken (brief RIN, nr. 88/70/sep/bs).

Kwantitatieve gegevens over de effectiviteit van verjagende middelen om schade te voorkomen en beperken zijn niet bekend. Over het algemeen wordt ervaren dat op den duur de effectiviteit afneemt, omdat gewinning optreedt. In het algemeen geldt dat, hoe afwisselender en onvoorspelbaarder hoe hoger de effectiviteit (Oord, 2002). Verwacht wordt dat de effectiviteit van verjaging eveneens zal afhangen van de beschikbaarheid van alternatieve foeragegebieden van een gelijkwaardige kwaliteit. Na afschot vindt een herverdeling van fazanten over het leefgebied plaats en worden opengevallen homeranges opnieuw bezet dan wel worden de grenzen tussen leefgebieden van groepen opnieuw vastgesteld. Hoe lang dit duurt, is o.a. afhankelijk van de populatiegrootte.

F1.4.2 Maatregelen in het verleden

Jachtwet

Onder de Jachtwet was de fazant aangewezen als wild, waarop de jacht een deel van het jaar geopend was. Voor afschot buiten het seizoen was ter voorkoming en bestrijding van schade een vergunning nodig.

In de periode 1999 tot 1 april 2002 zijn er incidenteel vergunningen verleend voor afschot van fazanten buiten het jachtseizoen. In 1999 is 4 keer vergunning verleend voor afschot van fazanten en in 2000 is 3 keer vergunning verleend. In 2001 en 2002 zijn voorzover bekend geen vergunningen verleend.

Flora- en faunawet

In de periode 2002-2005 zijn er 10 ontheffingsaanvragen ingediend voor fazant, waarvan er 5 zijn verleend, 5 zijn geweigerd en 1 is ingetrokken of niet in behandeling is genomen (Bron: Beleidsnota Provincie Noord-Brabant).

In 2005 zijn door de Faunabeheereenheid 3 machtigingen verleend voor het verstoren en het gebruik van het geweer. Bij deze machtigingen zijn enkele fazanten afgeschoten.

F1.5 Conclusies ten aanzien van populatie, schade en beheer

Samenvatting

- De fazant komt algemeen voor in Noord-Brabant. Relatief hoge dichtheden komen in het noordwesten voor, met name in cultuurlandschap. De aantallen fazanten nemen af. De totale populatie wordt geschat op circa 30.000 dieren.
- Bekend is dat fazanten schade kunnen veroorzaken aan gewassen (diverse teelten).
- De verwachting is dat fazanten ook in de toekomst schade aan gewassen zullen veroorzaken.
- Gedurende het jachtseizoen kan schade voorkomen en bestreden worden middels jacht. Van jachthouders wordt verwacht dat zij de stand van fazanten door afschot binnen het jachtseizoen op een zodanig niveau houden dat schade buiten het jachtseizoen voorkomen wordt.

Conclusie

- Ontheffing: de Faunabeheereenheid acht gezien de schade in de laatste jaren het niet noodzakelijk een ontheffing op voorhand voor handen te hebben. Wel moet het mogelijk zijn op korte termijn een ontheffing af te geven.
- Mogelijke ontheffingen alleen op perceelsniveau.

Advies

- Monitoring: met als doel een vollediger beeld te krijgen van de omvang en ontwikkeling van de populatie en de aard, ontwikkeling en omvang van veroorzaakte schade.
- Onderzoek: De Faunabeheereenheid heeft geen extra wensen ten aanzien van mogelijk onderzoek.

F1.6 Literatuur

Oord, J.G., 2002. Handboek Faunaschade. Faunafonds, Dordrecht.

Teixeira, R.M., 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Natuurmonumenten, 's Graveland.

Vergeer, J.-W., 2002. Fazant *Phasianus colchicus*. pp 182-183. In: SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2002. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Provincie Noord-Brabant, 2005. Beleidsnota Uitvoering Flora- en faunawet 2006 - 2010. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.